

[Faint, illegible handwriting, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]

1871

Dear Mother

I am well and hope

you are the same

I have not much news

to write at present

but I am glad to hear

from you and hope

you are all well

Yours affectionately

[Faint, illegible handwriting on lined paper]

[Faint, illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]

I
M

V

J

K

**Veľa ľudí zbankrotuje preto, že
priveľa investovali do prózy života.
Zruinovať sa pre poéziu je ťou.**

Oscar Wilde

Ťažko nájsť protikladnejšiu dobu, než bola tá, v ktorej sa rodil básnik Kapičiak. Už roku 2006 sa Kapičiak ako pätnásťročný podieľa na ilegálnej činnosti a dostane sa do väzenia. Z vlastných zážitkov spozná, čo je to útlak. Je vnímavý k umeniu, ale jeho rozhľad je obmedzený. Imponuje mu súčasná básnická tvorba, ale uvedomuje si, že chce tvoriť inak. Začne naberať vedomosti a rutinu samostatným štúdiom. Vzdialenosť od štartu do cieľa sa často javí ako nekonečná.

Poéziou sa Kapičiak začal vážne zaoberať až na strednej škole, kde našiel nových priateľov, ktorí si všimli jeho talent a nabádali ho k básnickej tvorbe. Predovšetkým to bol Vlado Šimek. Šimekom lomcoval hnev majstra a Kapičiakom zase nepokoj adolescenta.

„Na druhý deň som napísal báseň. Boli to len úryvky. Zlé. Neuverejnil som ich nikde. Bola noc. Prednášam verše Šimekovi. Dodávam: Verše jedného môjho známeho. Vlado zastal. Obzrel si ma. Zreval: To si ty napísal! Ved' ty si geniálny básnik! To, že sa o mne vyslovil s takým grandióznym a nezaslúženým epitetom, ma potešilo. Celého ma vtedy pohltili básne. V ten večer som sa celkom nečakane stal básnikom.“¹

Tak sa zrodil básnik. Cesta od začínajúceho básnika k básnikovi vyzretého gesta bola veľmi namáhavá a vyžiadala si veľa húževnatosti. Básnika na nej čakali mnohé nástrahy a tragické kolízie.

Vždy však s láskou spomínal na Šimeka, ktorý ho zasväcoval do poézie.

1 Z Kapičiakovho e-mailu Michalovi Rehušovi z 25. septembra 2008.

Moja bohéma

Mojimi úhlavnými nepriateľmi sú spermie, sekréty a vaginálne šťavy.

Vyhýbam sa ich kontaktu s mojou sliznicou, ktorá sa nachádza v hrdle, vagíne, konečníku, na špičke penisu a v močovej rúre.

Vyhýbam sa priamemu kontaktu genitálií a ich treniu.

Vždy správne používam kondóm: *Pred použitím skontrolujem dátum expirácie. Neotváram ho zubami, ani nožnicami.*

Skontrolujem, či mám správnu stranu rolovania. Chytím rezervoár medzi palec a ukazovák a vytlačím z neho vzduch. Rezervoár stále držím medzi palcom a ukazovákom, až kým druhou rukou nezrolujem kondóm dole ku koreňu penisu.

Kondóm používam pri každom sexe do zadku, vagíny aj fajke.

Používam kondóm aj na sexuálne hračky a nikdy ho nezabudnem vymeniť pri ich použití z jedného/-ej partnera/-ky do druhého/-ej, alebo z jedného otvoru do druhého (zadok, vagína).

Kondóm si nezabudnem navliecť ani na prsty pri prstovaní vagíny či zadku svojho partnera/-ky.

Používam rukavice pri dráždení pošvy, klitorisu, genitálií aj zadku.

Používam bariérovú ochranu pri orálnom sexe – lízaní vagíny alebo zadku: *Z kondómu si vyrobím rúšku. Najskôr odstrihnem špičku kondómu, potom ho pozdĺžne prestrihnem, rozrolujem a mám rúšku.*

Pred orálnym sexom ani po ňom si neumývam zuby, ani nekloktám ústnymi vodami.

Ak mám v ústach ejakulát, vyplujem ho, vypláchnem si ústa čistou vodou, zuby si neumývam, ani nepoužívam ústnu vodu a najmenej hodinu nič nejem.

Pred sexom si nerobím klystír.

Ak mám ejakulát v zadku, čupnem si a snažím sa ho vytlačiť von sťahovaním svalov, v žiadnom prípade si nerobím výplachy, ani si neskúšam ejakulát vybrať von prstami.

Ak robím niekomu fajku bez kondómu, vyhnem sa výstreku do úst.

Ak mám análny sex, vyhnem sa vystreknutiu ejakulátu do zadku.

Používam lubrikant pri každom análnom sexe, ale nielen vtedy, používam ho aj pri prstovaní a vždy vtedy, keď je prirodzená lubrikácia nedostatočná.

Po nikom nepoužívam vlhký uterák na utieranie genitálií.

Nebozkávam sa s človekom, ktorý má na ústach opar alebo herpes, ani sa s ním nedelím o spoločný pohár či príbor.

Ak mám na ústach opar alebo herpes, nikomu nerobím orálny sex.

Pred sexom si voľným okom prezriem partnerovu/-kinu oblasť genitálií a zadku a ak zbadám čokoľvek podzrivé, vyhnem sa kontaktu s touto oblasťou.

Som správny chlapec?

predstavujem si súlož v trojici:
v laboratóriu výpočtovej techniky
v informačnom stredisku

keď len na chvíľu prerušiť prácu

v informačnom stredisku vytiahnuť rybu:
kedy môžem mať s niekým intímny styk?
čo mám robiť aby na mňa leteli dievčatá?

keď len na chvíľu by prácu prerušili aspoň traja

v informačnom stredisku vytiahnuť rybu:
je to milá ponuka na sobáš?
čo mám robiť aby na mňa leteli dievčatá?

keď len ráno začať prerušovanou súložou

Ked' sťažka prehíta

Kdesi za Moskvou. Vôňa brezového hája.

Kýmsi vyciciavaný zašepkám:

Там, на севере, девушка тоже,

На тебя она страшно похожа...²

Poznáš to celé naspamäť. Viem, že dešifrovať
intertextové odkazy

je pre teba hračka. Tá reciprocita vďaka cudziemu textu...

Rekontextualizácia ťa však znepokojuje. Niečo šípiš.

Vedz, prosím,

že pre túto chvíľu som len tvoj. *Milujem a ľúbim zodratých,
tvrdých chlapov!*

Takých ako si ty. Jeden za všetkých. Môj *мальчик*³,
moja *Шагане*⁴.

Bez konštánt. Zostali len premenné.

V hĺbke srdca však predsa — úprimnosť.

Carpe diem, carpe diem... opakujem.

A ty len saj a krúť...

Až kým...

Modrastá žilka pulzuje na chlapcovom hrdle,

ked' sťažka prehíta, ako z povinnosti.

Ó Bože! Ach, všetko je to len taká obyčajná habajovština.

² Jedno dievča je aj na severe/pripomínaš mi ho v každom smere... (preložil Ján Zambor) ³ Мальчик = chlapec, mládenec

⁴ Шагане = Šagané

Rôzny strih rôzne zdobený

nohy ma zaviedli až k dialektickému mysleniu
presne tam kde som viac rigorózný menej rigorózný

moju myseľ zamestnáva výroba živôtikov

praskot textílie hovorí praskot textílie

praskot textílie hovorí zádumčivo

praskot textílie hovorí živôtiky na prasknutie

moju myseľ neúnavne prenasleduje balast súcna

Trma-vrma

Do vagíny sa ti zažiadalo: zabrdnúť

Prečo si tak zmeravel?

Snáď ťa neodrádza: džavot a madžganica?

Vari sa ti bridí: ľudské pyrė?

Súži ťa: stiesnenosť?

Ako hluchý s dverami

Z vravy vyčnieva

Nie je ti pochuti: spočinúť v trme-vrme?

Semä (insistovať)

1

puding je horúci a telá tiež

musí sa použiť ohreblo lebo penis ťažko akceptovať

ohreblo je horúce

ohreblo oddeľuje telá

trieska to škrípe to vrzúka to

2

M. Škrtel je pekný

M. Karhan nie je pekný

povedal mi *hold it in*

rybu poslúcham

ryba zdúchla

som hltač mečov

3

zajac je napr. zelený a mäkký

syr mi je napr. bližšie ako hocktorá z futbalových superhviezd

no tak Jozef vezmi do úst kúsok mäsa

A ty si tu striekaš

riečkami sa realizuješ
kam sa sem ondiš
ty: vopchajko_striekacia pištoľka
seberealizuješ sa zavlažovaním
ty: postrekovač
zavše ale tú svoju tinktúru: dopraj aj mne
sem
ó mne
jój pandravu

Kolotoč v ústach, za uchom koreň

mrkva za uchom a cmúľanie sumca

*Dívame sa zľava na profil osoby s mrkvou za ľavým uchom.
Priamo. Pohľadom na mrkvu zostrojíme priamku. Kolmica.
Oranžová. Kúpili ju na trhu.*

sumček ma už omína
jazyk a sumec: pustili sa do seba
v tuhom kľbku do seba zahryznutí
nie je miesta pre oboch
jeden musí z kola von

sám sumec v poli

Službukonajúci nástroj

Si nástrojom pre môj jazyk

Tréningovou plochou

Poviem:

Nahraditeľný

Lahko nahraditeľný

Situáciu však nekontrolujem

Môj ťarbavý jazyk sa vlečie 3 km za ostatkom

Si nástrojom

Ktorý mnou vládne

Som pod dozorom svojho nástroja

Pri pokuse o uzurpáciu moci hrebienok splasne

Konám len to čo mi dovoľujú moje schopnosti

Len trénujem a nechávam sa usmerňovať

Nástroj ako každý iný

Intenzívne využitie majetku

už niekoľko hodín sa usilujem demontovať strmienok
postupne nadobúdam obočie
a nachádzam samého seba v rozličných grafoch

po hodinách márných pokusov
cítim že chrbtica prenechala svoje miesto kladivu

uvažujem o posuvnom meradle

Cieľ je veličinou budúcnosti

Zlé jazyky hovoria o predčasnom konci.

Ja sa v poslednej dobe sústreďujem na analýzu apórií. K cieľovej rovinke sa žiadna bytosť jakživ nepriblíži, najmä ak vezmeme do úvahy storočie, v ktorom žijeme.

Kontakt s hranicou nás vždy obohatí, napr. hraničná životná situácia (boj o holý život, smrť blízkeho človeka atď.). Nahliadať na každú z jednotlivín inak. Kontakt s hranicou prináša svoje ovocie.

V pamäti si treba držať zákon hraničnej užitočnosti.

Či je pravda tam, či inde, mali by sme pokračovať v analýzach, ale hlavne by sme mali vložiť našu snahu do zvelaďovania medziludských vzťahov.

Žijeme v 21. storočí. V storočí rizika. V storočí hraničnom. Hranica medzi úspechom a neúspechom je tenká ako krídlo motýľa.

Vo všeobecnosti nám naše konanie prinesie zisk alebo stratu.

Odvzdanosť

15. júna 2014

pod starou vrbou
v tureckom sede
odovzdávam sa zurčaniu potoka a povievaniu vetra

a život neprestajne prúdi:

- korčuliarka brázdi hladinu
- kobyľka skáče z bodľáče do trávy
- trasochvost sa ozýva z koruny

oscilujem si tu v tureckom sede: medzi Mičurinom
a Žiarislavom

v septembri 2015 bude dokončená City Arena
ak sa podarí udržať súčasný káder pokope:

kreatívny Vlasko

gólový Sabo

mladý Schranz

dynamický Mikovič

v bránke Rusov^s

ak sa vytiahnu tí najlepší z juniorky

posilní sa obrana

dotiahne sa rodený kanonier

len sa tak pohrúžiť do sezóny 2015/2016

amputácia vedomia

a zrazu: na ramene mi zašvitorí sýkorka
kontemplujem?
kontemplujem

5 Tesne po slávnostnom otvorení City Areny (22. augusta 2015) však musím konštatovať, že z klubu odišli viacerí zo spomínaných futbalistov. Postupne odišli Dobrivoj Rusov (Piast Gliwice), Ivan Schranz (po krátkom hostovaní v Sparte Praha je ale už späť), Ján Vlasko (Zagłębie Lubin) a Erik Sabo (PAOK Salún). Predovšetkým s odchodmi Jána Vlaska a Erika Saba sa bude ťažké vyrovnáť a zatiaľ neprišli adekvátne náhrady, hoci po rozpačitom úvode sa k dobrým výkonom rozohral Aldo Baéz (bývalá opora AS Trenčín). Aspoň brankársky post sa podarilo stabilizovať vydarenými podpismi zmluvy s Ľubošom Kamenárom a mladým Adamom Jakubechom a to ešte v klube stále pôsobí odchovanec Matej Strapák. (Poznámka pôvodne reagovala na priebeh sezóny 2015/2016. Dnes už viaceré uvedené údaje nie sú platné.)

Kamsi sa mi skryl (aranjaka)

*kam si sa mi skryl Batman?
nemienim ťa hľadať donekonečna
snád' som ťa niečím neurazil*

pohrúžený do všakovakých polí
kulminácia blízko
predo mnou slabo zmapovaný systém bankovníctva
naposledy otestovať fungovanie internetbankingu

vanaprastha
kto a kedy naposledy videl Batmana?

Pokus o marginalizáciu Jakuba Kapičiaka

na stavbe pracujú mocní chlapi
na stavbe sa usilovne pracuje

Jakub Kapičiak nebude potrebovať pracovný odev
práca Jakuba Kapičiaka nespočíva v obsluhu pomocného vozíka
pomocný vozík ako aj mocné dlane Jakubovi Kapičiakovi
odteraz neslúžia

Jakub Kapičiak obsluhuje pomocný vozík
Jakub Kapičiak má mocné dlane

na stavbe pracujú mocní chlapi

všetko je pripravené už od 6:00
všetko je pripravené na astrálnu turistiku

Je to také zenové

1 Mäso

Chápanie mäsa, to je to, o čo sa snažím. Môj talentovaný mozog tápe. Mäso v ústach ako kov. Dokážem sa pozbierať? S mäsom nie sú žiadne žarty.

Patrik hovorí: „Najskôr vyčkávaš, pripravuješ sa, no predsa sa ľakáš.“

2 Rozlúčka s dualitou

Patrikovi

Pre mňa osobne je kôň to isté ako paradajka.

Rovnaký pôžitok z konskej salámy ako z paradajkovej polievky.

Rozlúčka s dualitou sa vydarila, Patrik mi ukázal svojho koňa.⁶

⁶ Rozlúčkovej oslavy sa zúčastnilo nespočetné množstvo mojich a Patrikových kamarátov.

Zrádnik komunikácie

Účinky mimiky sú zanedbateľné

Gestá bez nosných informácií

Verbálne/neverbálne prostriedky nezasadzujú údery

Vo finálnej fáze samé zlyhania

Sprostredkovať informácie:

Márnosti šedej? Paromu paromskému?

Údaj:

Znižujúci hladinu mojej nevedomosti? Hrom aby ma pobil?

Od subjekt-objektu k subjekt-objektu:

od: čínskej študentky filológie

cez: reštaurátorku ikon

a: tlmočníčku z taliančiny

k: Alžírčanovi ktovieakej špecializácie

Ponevierať sa medzi komunikantmi

V: zónach oddychu

Bodaj by ťa: Preskočilo? Porantalo? Očarovalo?

Nadbásnik

ráno sa vložiť do čistého chrupu
pri mrdnutí plecóm mrdnúť celým telom
všetky hromy a blesky presmerovať do mihnutia obrv

12:45 – 13:15: upriamiť sa na táčňu
ľavé oko pevne ukotvené v rezni
pravé nech sa plahočí v zemiakovej kaši

klávesy notebooku stláčam dlaňami
v monitore zadívaný po krk
kreslo mi je trupom

Presahuje prítomnosť.

Ako konár rozkvitnutý presahuje ponad plot.

Mocný, svalnatý, zdravý človek našich snov

spravil už prvý, nezadržateľný krok do zajtrajška.

Príspevok k experimentálnej poézii

* * *

A oči na vtáky...

Ján Šimonovič

Na konáriku sedí vtáčik.

Šup ho k namrznutej mláčke!

Jazýčkom naberá studenú vodu.

Milé.

Usmievam sa.

Po chvíli sa vraciam k problému
intertextuality a autoreferenčnosti.

... a vtáky ku mne.

* * *

V korune stromu čosi šramotí.

Pozriem nahor:

Hrdzavá veverička.

Ufrngla.

Stratila sa.

Veselšie sa už kráčať ani nedá.

A tobôž nie písať.

* * *

Nohy ma nesú svetom.

Ujedám si z neho.

Tak insitne, tak veselo.

*Ved' zábava, veseliny:
ihú! hopsa! tiny-tiny...*
Juj, tak insitne, tak veselo...

* * *

Na slniečku mi je dobre.
Vyhrievam sa ako kocúr.
Takto sa musí cítiť pánbožko.
A potom:
Píšem básen.
Každému slovu sa nájde svoje miesto.
Vyslovene: pánbožko.

Nábřežie Dunaja 12. mája 2015

sedením sa privádzam do bodu varu
stadial' sa vydávam na ďalekú cestu
letím ako nepohnutý šíp
až v závere básne pridám meno jedného
z priekopníkov mod. slov. poézie
jediným švihom dodám básni na presvedčivosti
zaradím sa do rýchlejšieho pruhu
a rozkrútim kolesá
a možno zamotám niekoľko hláv
a možno nastolím otázku o autorsky
motivovanom a nemotivovanom v básni
venované Jánovi Smrekovi
autorovi aj takýchto veršov:
*Raz pôjdem ja, syn severa,
navštíviť južné more,
zakotviť v kokosovej hore,
žiť z banánov...*

Utrpenie experimentálneho básnika na Slovensku

Čím menej máme ženu radi, tým ľahšie sa jej zapáčíme.

A. S. Puškin

Ak je dievča raz pičou, nedá sa nič robiť.

Balla

Venovať sa experimentálnej poézii:

- tvorivo rozvíjať postupy starších kolegov,
- zvyšovať si odbornosť,
- konceptualizovať na počkanie,
- štylizovať opreteký,
- zakaždým sa skoncentrovať na svoj výkon,
- postupne sa stať neoddeliteľnou súčasťou mozaiky súčasnej slovenskej poézie.

Byť:

- neodolateľne anachronický,
- žiadaný,
- intertextuálny,
- autoreferenčný,
- interliterárny,
- a navyše aj krotiteľ lyrického subjektu, ktorý len zisťuje, ako ním lomcujú emócie.

Sú to snád' čitateľky, čo sa sem dovalili?

Sú tam snád' aj literárne kritičky?

A vedkyne?

Neklamú ma vlastné zmysly?

Ach, kurva, veď to všetko sú fanúšičky!

Pálte do piče, vy kurvy!

Jebliny!

Suky vyjebané!

Som snád' nejaká hviezda *Blaugranas* či *El Galáctico*?!?

A experimentálny básnik:

Neustále výrazne až naivne dekadentný.

Výrazne romanticky dekadentný.

„Ó, smrť! Som tvoj.“

Ludia sa celé dni topia v individualizme.
Utápajú sa v žiadzi svojho ega.
Akoby necítili zodpovednosť za druhých.
Akoby si nevedomovali, že už len tým, že sú, prekračujú
hranice bytia druhých a osudovo doň zasahujú.
O živote tu nemôže byť ani reči.
Cítim, že treba niečo urobiť.
Odhodlal som sa bojovať proti tomu antiživotu.
Odhodlal som sa bojovať samovraždou.
Samovraždou, ktorá bude zauchom vyčíňaniu
individualizmu a egocentrizmu.
Samovraždou, ktorá bude rozlepením očí.
Smrť ubližuje predovšetkým druhým.
Narušuje rovnováhu vzájomnej zodpovednosti.
Práve preto po každej samovražde nevyhnutne
uskutočňujem zmŕtvychvstanie.
A takto som sa dostal mimo časovú os,
mimo chronológiu a objektivitu.
Dni, týždne aj mesiace sú mi cudzie.
Môj personálny čas umŕtvuje a redefinuje
objektivitu chronológie.
Stotožňuje sa s časom lyrického subjektu.
Keď lyrický subjekt vybieha spoza stodoly...

Takto sa odpravujem.

Ako na hojdačke.

Básnik ani jeho lyrický subjekt nehodnotia pohyb času ako vývinový, chronologický a kauzálne usporiadaný rad ani v rovine ontologickej, ani v rovine hodnotovej, čo je ostatne z večnostného uhla pohľadu pochopiteľné.⁷

7 Eliáš, Anton. *Demiurg či reptajúca trstina? Lyrický subjekt v ruskej romantickej, postromantickej a neoromantickej poézii*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2008. Str. 41.

Namiesto dialektiky nastúpil život...

Fiodor Michajlovič Dostojevskij

Pocta Johnovi Cageovi

Anonym: Bez názvu

Železničná stanica Trnava, 10. októbra 2012

Neznámy umelec sa rozhodol zvukovou intervenciou ozvláštniť priestor železničnej stanice v Trnave. Z reproduktorov v hlavnej hale a na nástupiskách sa v prestávkach (priestoroch) medzi hláseniami (o meškani, príchode či odchode vlakov) rinuli ťažko identifikovateľné zvuky. Pravdepodobne išlo o krátku nahrávku alebo jeden úsek z nahrávky, prípadne to mohol byť úryvok zo skladby tohto anonymného autora. S určitosťou ale možno povedať, že išlo o akúsi zvukovú slučku.

V tomto roku sa už usporiadalo mnoho výstav a vytvorilo sa mnoho umeleckých diel na počesť Johna Cagea k stému výročiu jeho narodenia. Na Slovensku také diela vytvorili Milan Adamčiak alebo Peter Machajdík. V podobných intenciách treba vnímať aj toto anonymné dielo. Špecifickosť tohto diela nespočíva iba v jeho odkaze na Johna Cagea. Autor tak aj vystúpil z uzavretého priestoru galérií a intervenoval do verejného priestoru. Touto intervenciou vyrušil cestujúcich (dostal ich do role poslucháčov) z bežného každodenného stereotypu. Vyrušenie chápem ako impulz, ktorým chcel autor spätne upriamiť pozornosť cestujúcich na ich stereotyp. Nie však na stereotyp ich bežných aktivít, no spätne chcel strhnúť ich pozornosť na zvuky obyčajne vyplňajúce priestor okolo nich. Rušivý moment cestujúcim ukázal, že čosi je iné a začalo im to pôvodné chýbať. Ako keby chýbalo to zvyčajné, pôvodné

(predintervenčné) ticho. Pôvodné ticho v skutočnosti nie je tichom, takisto ide o zvukmi vyplnený priestor. Autor teda poukazuje na dôležitosť vnímania každodennosti so všetkým, čo so sebou prináša. Nemusí sa to, samozrejme, týkať iba zvukovej stránky každodennosti. Môže takto aktivizovať viaceré zmyslov a z obvyčajnej každodennosti sa môže stať zvláštny a svojský priestor. Nemusí ísť iba o akési idylické povzbudenie, aby si ľudia užívali každý deň a boli s týmto novonadobudnutým spôsobom života spokojní, zmyslová aktivizácia môže viesť k ďalším a ďalším aktivizáciám v rámci jedného človeka (duchovná, sociálna, občianska atď.).

Autor svojou anonymitou vytvára naozaj otvorené dielo. Toto dielo si totiž nemôžeme stotožniť so žiadnou predchádzajúcou tvorbou iného empirického autora. Nemôžeme ho kategorizovať a zaradiť do priečinku s niektorým z empirických autorov. Dielo sa nám prezentuje len ako dielo, nie však ako dielo niekoho, tento niekto je tu svojou anonymitou utlmený.

Zreteľný moment apatie

Anonym: Performance

OC Galéria Trnava, 23. februára 2014

Obyčajná nedeľa v obchodnom centre Galéria v Trnave. Z amorfných prúdov ľudí smerujúcich z jedného obchodu do druhého sa nenápadne, asi o 14:10, ktosi vyčleňuje. Zostáva stáť asi 10 m od pultu so sušeným ovocím a tekvicovými semiačkami. Stojí neďaleko od vchodu, zároveň však jeho poloha neudiera na prvý pohľad do očí ľuďom vchádzajúcim dnu. Má na sebe športovú čierno-modrú zimnú bundu a hnedé nohavice. Z hlavy si dáva dole čiernu čiapku a vopcháva si ju do vrečka bundy, ktorú si rozopne. Ukáže sa tmavočervené tričko. Nevzbudzuje žiadny záujem okolia. Nevšíma si ho ani predavačka sušeného ovocia, s kýmsi sa zhovára po telefóne. Mladík sa rozhliadne okolo seba, z vrečka vytiahne mobil, pozrie naň a skryje ho. Ide do pokľaku, chvíľu tak zostáva, sadá si na zem a napokon si líha na chrbát. Pohľad uprie do stropu. Len sa tak díva a leží.

O niekoľko sekúnd k nemu pribehne jeden manželský pár v stredných rokoch a pani v dôchodkovom veku. Zrejme sa obávajú, že mu prišlo nevoľno a usilujú sa zistiť, v čom je problém. Mladík však neodpovedá a uprene hľadí pred seba. Po chvíľke pribehne pracovník ochrannej služby. Aj on sa pokúša zistiť, čo sa deje a či nemá náhodou mladík zdravotné ťažkosti. Ani na jeho otázky mladík nereaguje. Postupne sa okolo začínajú zbierať ľudia, keď však diváci nevidia žiaden progres, poberú sa ďalej a vystriedajú ich ďalší. Po chvíli si niekto z davu všimne, že

vedľa mladíka je na podlahe nalepený malý papierik. Mal tvar obdĺžnika so stranami približne 6 a 3,5 cm. K podlahe bol prilepený priesvitnou lepiacou páskou. Na papieriku bolo napísané jedno slovo – Performance a pod ním dátum 23. 02. 2014.

Ukázalo sa, že keď bol v pokľaku, lepil na dlážku tento štítok, pomenúvajúci jeho performance resp. deklarujúci, že vôbec ide o performance.

Prejde asi 5 minút a dvaja pracovníci ochrannej služby mladíka vynášajú preč z priestorov obchodného centra a položia ho tak, aby nezavadzal pri vchode, asi 15 m napravo odo dverí k stene nákupného strediska. Keď ochrankári zídu späť dnu, okolo mladíka sa opäť pomaly začínajú zbíhať ľudia. Je ich tam ešte len zopár a vtedy mladík vstane a pomalým krokom sa bez jediného slova poberie preč.

Takto vyzeral celý priebeh performance mladého neznámeho umelca. Aký bol však význam tohto všetkého? Aké stanoviskom k tomu zaujať?

Ja som uvažoval nasledovne:

V mladíkovom umeleckom geste je pomerne zreteľný moment apatie. Táto apatia má minimálne dve úrovne. Predovšetkým je to apatia voči okoliu. Nazvime túto apatiu fyzickou. Umelec sa bez ohľadu na okolnosti a okolie rozprestrel v nákupnom centre. Nebránil sa, keď ho vynášali. Voči okoliu sa teda fyzicky správal apaticky – pasívne a rezignovane k vlastnému telu a manipulácii s ním. Fyzická apatia bola však v daný moment sprevádzaná tiež mentálnou apatiou vo forme nevšímavosti a ľahostajnosti k okoliu. Toto môžeme označiť za prvú úroveň umelcovej apatie.

Druhú predstavuje to, ako pristúpil k vlastnej umeleckej intervencii. Nedal o sebe vedieť takmer nič. Zanechal po sebe iba malý štítok, ktorý však vzápätí po jeho vynesení zmizol.

A rovnako ako zmizol tento štítok, zmizol aj on. Dôležitým prvkom pri tejto performance je aj názov miesta, kde sa odohrala – obchodné centrum Galéria. Možno konštatovať, že takto zároveň posilňuje efekt umeleckosti svojej aktivity, no rovnako ho tiež ironizuje a nachádzame v ňom aj silný spoločensko-kritický osten.

Dostávame sa do miesta, kde prvotný a zjavný moment apatie začína sublimovať. Ukazuje sa, že performance je iba, takpovediac, formálne apatická. Apatia prvej úrovne tu slúži ako nástroj pre apatiu druhej úrovne, čím dochádza k jej celkovej suspendácii. Zdá sa, že navonok apatické gesto, nasýtené nevšímavosťou a ľahostajnosťou, je skôr gestom vzdoru a vzbury a teda svojím pravým opakom.

Proti čomu však umelec vzdoruje? Proti čomu sa búri?

Ako pri každej performance vo verejnom priestore, aj tu je prítomné úsilie strhnúť pozornosť náhodných divákov k istému problému. Autor tu stylizáciou vlastného tela do podoby nehybného umeleckého objektu do priestorov nákupného centra s názvom Galéria, akoby upozorňoval na problém recepcie. Nemôžeme túto performance vnímať iba ako kritiku nevšímavosti ľudí k umeniu alebo k svojmu okoliu a daniu vo svojej bezprostrednej blízkosti. Skôr sa mi vidí, že by mohol autor poukazovať na to, ako sa postupne umenie inštitucionalizáciou ľuďom odcudzilo až do takej miery, že pomenovanie „galéria“ sa použilo pre nákupné centrum. Okrem doslovného prebratia tohto pomenovania centrum prevzalo aj konotácie s ním spojené, privlastnilo si ich, a istým spôsobom ich sprístupnilo ktorémukolvek z návštevníkov. Krásne, prestížne a uznávané sa stalo prístupným komukolvek. Nemyslím si však, že by túto performance bolo možné vnímať ako pokus o prinavrátenie umenia k ľuďom. Domnievam sa, že autor si pridobre uvedomoval

nemožnosť realizácie niečoho podobného a predovšetkým prvoplánovosť tohto gesta – vrátiť umenie späť k ľuďom. Navyše by gesto bolo plné bolestínskeho pátosu neuznaného umelca. Z toho následne vyplynula aj apatická metóda popísaná vyššie. Zdá sa mi, že sme sa dostali do bodu, kedy môžeme opäť čosi spochybníť. Tentoraz je to predchádzajúce tvrdenie o vzbure obsiahnutej v tejto performance.

Môže vôbec niečo, čo nemá žiadne ambície, byť prejavom vzdoru? Je naozaj apatia iba prostriedkom? Nie je apatia aj prostriedkom aj výsledkom? Môže byť apatia vnímaná ako prejav vzbury a vzdoru? Apatia môže byť prvotným hýbateľom, môže však pri geste vzbury do nej opäť vyúsťovať?

Možno práve recepciou tohto výstupu sme pomohli autorovi prekonať jeho apatiu. A možno sme spravili presne to, čo nechcel, aby sme spravili. Možno bolo autorovým cieľom skončiť nepovšimnutým. Možno si prial, aby si ho všimol iba ktosi z periférie. Možno si želal, aby jeho výstup zostal margináliou. Doprajme mu teda teraz trochu pokoja.

Priestorom seba projekcií

Nóra Ružičková patrí na Slovensku k etablovaným poetkám. Vydala viacero zbierok. Naposledy to bola zbierka *Práce & Intimita* (ASPEKT, 2012). Rozhodol som sa však siahnuť po jej debute z roku 1998 s názvom *Mikronauti* (Drewo a srd) a bližšie sa pozrieť na úvodnú báseň z tejto zbierky (str. 7 – 8).

●
Červená bodka
okolo nej biely kruh
a všeobjímajúci ružový
celé rozostrením zjemnené

ruža v čase
množstvo vrstiev
odhalila v rane

rana je priestorom seba projekcií
uzol (v nej) dotykom so sebou

kontakt rúk
uzol čiar života
ruka novorodenca a starca
ich podoba (v nej) splynula

zrazu sa vidíš v zrkadle
ako na seba nepozeraš
zaostruješ detail
celok nevnímaš

všetko ponor do tmy
zasviet šípku
ukazujúcu jediné miesto pokoja
uprostred mnohých miest činu

ľad pod ktorým je jasno

čosi čo sa vírivo rozbaľuje
v tomto bode svetla

malý anjel v žiarivej maternici

všetky čierne pančuchy
visia dole lonom
nad твоjím spiacim dieťaťom
ako strážne zvieratá

nad твоjím nahým dieťaťom
visí ľadové vajce

na tvoje zázračné dieťa
padajú kvapky
hrotom nadol
a driapu vzduch
ktorý spolu dýchate

Prvé štvorveršie vytvára jednoduchý obraz. Akoby sa pred našimi očami zjavovala jednoduchá abstraktná maľba: „Červená bodka /okolo nej biely kruh/a všeobjímajúci ružový/celé rozostrením zjemnené“. Prezentuje sa iba prvý zrakový dojem z obrazu, popíšu sa najzákladnejšie a najzreteľnejšie črty danej maľby. Táto maľba sa zároveň dosť podobá ilustráciám v zbierke, čiernobielym abstraktným maľbám, ktoré sú tiež akoby zoskupené okolo bodu („bodky“). „Bodkou“ sú navyše označované aj básne bez názvu. Táto „bodka“ sa nachádza aj miesto názvu interpretovanej básne. Musím však priznať, že tieto abstraktné ilustrácie nadobúdajú počas čítania rôzne významy, o tom ale teraz reč nebude. Po prvotnom prečítaní úvodu básne sa pred nami zjaví maľba. Nemusí to však byť výhradne fyzicky jestvujúca už realizovaná maľba, rovnako môže ísť o zápis výtvarníka, ktorý si takto jednoducho zaznamenal svoj nápad. Nech je, ako chce, máme pred sebou verše nesúce v prvom rade vizuálnu informáciu. Po týchto prvých štyroch veršoch teda pracuje naša predstavivosť na vizuálnej úrovni a takto sa tvoria prvotné asociácie. Zároveň nie je nevyhnutné vybrať sa cestou vizuálnych asociácií. Môžeme tiež zostať na textovej úrovni, to znamená pri hypotéze, že ide o zápisky neznámeho výtvarníka, slúžiace ako pomôcka. Napokon by nás aj táto cesta priviedla hlavne k vizuálnym asociáciám, pretože by nás primäla uvažovať o tejto buď plánovanej maľbe alebo o vizuálnom vneme zapisovateľa alebo o prípadnej už realizovanej maľbe, ktorá zapisovateľa zaujala.

Nasledujúce trojveršie už nie je tak jednoducho vizuálne uchopiteľné ako predchádzajúce verše. Do básne vstupuje ďalší element. Styčným bodom sa tu môže javiť farebnosť. Ruža, podobne, ako aj rana, sa spájajú s podobnými farbami z prvej strofy (červená a ružová). Sama o sebe bola prvá strofa

otvorená pomerne širokému množstvu asociácií. Druhá strofa zužuje interpretačný priestor resp. koriguje ho. Kľúčovou sa mi tu vidí najmä rana. Ranu tu možno chápať ako tú „červenú bodku“ z prvej strofy. Avšak lepšie povedané ako bod s „množstvom vrstiev“, odhaľovaním ktorých sa dostaneme až do centra. V tomto zmysle je tiež zaujímavý obraz „ruže v čase“, ktorá postupne stráca lupene, čiže vrstvy, až nám odkryje svoju centrálnu časť – bod. Dôvod, prečo je dôležité prepracovať sa k takémuto centrálnemu bodu, je uvedený v ďalších dvoch veršoch. Tie vyhrocujú predovšetkým existenciálnu problematiku subjektu. Predtým ale treba povedať, že ranu tu vnímam so zvyčajnými konotáciami, to znamená s bolesťou, utrpením a pod. K prvému z veršov „rana je priestorom seba projekcií“ možno pristúpiť nasledovne: pri utrpení (nie je špecifikované akom) si človek vytvára o sebe predstavy a prehodnocuje a hľadá sám seba. Utrpenie sa stáva priestorom alebo podnetom pre úvahy o sebe, t. j. „priestorom seba projekcií“. V druhom verši, ktorý znie „uzol (v nej) dotykom so sebou“ je kľúčovým práve obraz uzla, ktorý predstavuje styčný bod v rane, t. j. to, čo je pôvodom utrpenia. Uzol môže značiť komplikáciu alebo ťažko riešiteľnú situáciu, teda opäť sa dá hovoriť o utrpení. Ak sa niečo zauzli- lo, zväčša to znamená, že sa to skomplikovalo. Zároveň sa ale vytvorili podmienky pre sebaobjavovanie a seba poznávanie. Dalo by sa povedať, že práve za takýchto podmienok sa subjekt básne usiluje nahliadať svoje bytie. Komplikácie môžu byť nástrojom introspekcie. Utrpenie svojimi negatívami implikuje budúce pozitíva. Tento uzol alebo pôvod utrpenia však nie je iba aktivizujúcim prvkom v živote subjektu, je aj tým, čo harmonizuje a upokojuje. Uzol sa dá definovať ako kontakt so sebou samým, presne ako keď urobíme uzol na šnúrke, ktorá sa práve v tomto bode dotýka samej seba.

Na ďalšiu strofu sa pozrime vcelku: „*kontakt rúk/uzol čiar života/ruka novorodenca a starca/ich podoba (v nej) splynula*“. Ešte stále budem hovoriť o uzle ako o pôvode utrpenia. Aj táto strofa ďalej rozvíja tento motív. Od jednotlivca však postupuje ďalej a dochádza tu k zovšeobecneniu. Deje sa to takto. Vo svojom utrpení človek nie je sám. Pri utrpení nie je nevyhnutná fyzická prítomnosť ďalšieho človeka. Upokojujúco pôsobí už samotné vedomie o existencii iných trpiacich.

Dost' bolo o utrpení. Podme na ďalšiu strofu.

Táto strofa nadväzuje na úvod. Pre túto strofu je charakteristická práca s rozostrením, ktorú vidno aj v úvode. Pre istotu strofu pripomeniem: „*Červená bodka /okolo nej biely kruh/a všeobjímajúci ružový/celé rozostrením zjemnené*“. Ide o takmer totožný obraz. V tejto strofe je tiež pohľad upriamený na jeden bod a všetko naokolo rozostrené („*zaostruješ detail/celok nevnímaš*“). V prvej strofe s abstraktnou maľbou (ako som to nazval) je takisto vnímanie upriamené na jeden bod s rozostrenými okrajmi. Za významný moment tejto časti básne tiež považujem zmenu perspektívy z neosobnej na osobnejšiu, t. j. na druhú osobu jednotného čísla. Predchádzajúce verše môžu znamenať akýsi vnútorný monológ alebo úvahu subjektu, ktorý zrazu precitá („*zrazu sa vidíš v zrkadle*“), no opäť upadá do predchádzajúceho meditatívneho stavu („*ako na seba nepozeraš / zaostruješ detail / celok nevnímaš*“).

S motívom zaostrenia a rozostrenia, resp. priblíženia a vzdialenia, pracuje Ružičková na celej ploche doteraz interpretovaného textu. Nejde tu iba o vizuálne zaostrenie a rozostrenie, aké vidno v prvej a potom aj (v nateraz) poslednej strofe, no aj o významové. Tomuto významovému zaostreniu/rozostreniu som sa nepriamo venoval už vyššie. Ide predovšetkým o zovšeobecnenie spojené s utrpením (od jednotlivca

k celku – nastáva rozostrenie). Ďalej ho možno postrehnúť aj v časti s uzlom resp. s bodom, kde sa na niečo zaostruje pozornosť, akoby sme z rozostreného obrazu prepracúvali k jasným a konkrétnym obrazom.

Ako vidno, Ružičková v doteraz interpretovanej časti textu obsiahla všeludské problémy, ktoré trápili ľudstvo počas celej histórie. Môžeme ju preto pokojne zaradiť k ďalším veľkým mysliteľom akými boli dánsky filozof S. Kierkegaard alebo ruskí velikáni psychologického románu F. M. Dostojevskij či L. N. Tolstoj. Vo svojej interpretácii som však nútený skončiť pri tejto časti básne zo str. 7. Zvyšok, teda str. 8, už nedosahuje relevantnú kvalitu. Istotne existuje veľa argumentov proti tomuto môjmu kroku, no ako píše samotná Nóra Ružičková v interpretovanej časti básne (dokonca v posledných dvoch veršoch!): „*zaostruješ detail/celok nevnímaš*“.

Napokon som sa rozhodol text ukončiť uvedením dvoch alternatívnych zakončení básne:

Toto je prvá z nich:

Červená bodka
okolo nej biely kruh
a všeobjímajúci ružový
celé rozostrením zjemnené

ruža v čase
množstvo vrstiev
odhalila v rane

rana je priestorom seba projekcií
uzol (v nej) dotykom so sebou

kontakt rúk
uzol čiar života
ruka novorodenca a starca
ich podoba (v nej) splynula

zrazu sa vidíš v zrkadle
ako na seba nepozeraš
zaostruješ detail
celok nevnímaš

A tu je druhá:

Červená bodka
okolo nej biely kruh
a všeobjímajúci ružový
celé rozostrením zjemnené

ruža v čase
množstvo vrstiev
odhalila v rane

rana je priestorom seba projekcií
uzol (v nej) dotykom so sebou

kontakt rúk
uzol čiar života
ruka novorodenca a starca
ich podoba (v nej) splynula

zrazu sa vidíš v zrkadle
ako na seba nepozeraš
zaostruješ detail
celok nevnímaš

všetko ponor do tmy
zašvieť šípku
ukazujúcu jediné miesto pokoja
uprostred mnohých miest činu

ľad pod ktorým je jasno

čosi čo sa vívivo rozbaľuje
v tomto bode svetla

malý anjel v žiarivej maternici

všetky čierne pančuchy
visia dole lonom
nad tvojím spiacim dieťaťom
ako strážne zvieratá

naď tvojím nahým dieťaťom
visí ľadové vajce

~~na tvoje zázračné dieťa
padajú kvapky
hrotom nadol
a driapa vzduch
ktorý spolu dýchate⁸~~

8 Táto časť básne je na kokot. Je treba ju odstrániť.

O neekologickom správaní lyrického subjektu Dominika Želinského

Mladý básnik Dominik Želinský vo svojej debutovej zbierke básní *Čokoľvek iné* (Psi víno, edice Stůl, Praha 2010) na str. 22 uvádza nasledujúce dva verše (stanoviská): „*Trápne triedenie odpadu, ktoré nič nezachráni*“ a „*vždy ten najväčší humus hodím do plastu*“. Už na prvý pohľad je zrejmé, že s oboma stanoviskami nie je všetko v poriadku.

Najskôr upriamim svoju pozornosť na prvé sporné stanovisko. V ňom sa triedenie odpadu označuje za trápne. Navyše údajne nič nezachráni. Obyčajne výrazom trápny označujeme ošemetnú či prekérnu situáciu, v ktorej sa človek cíti nesvoj, nie vo svojej koži, nepríjemne. Znamená to, že pre lyrický subjekt Želinského básne je separovanie odpadu niečím neprirodzeným, niečím, čo mu spôsobuje rozpaky. Tu možno postrehnúť základný problém uvažovania lyrického subjektu o separovaní odpadu. Napriek haldám informácií o separácii mu táto činnosť spôsobuje úzkosť a nepríjemné pocity. Toto považujem za zásadný problém lyrického subjektu, ak je reč o prívlastku trápne v súvislosti s triedením odpadu. Lyrický subjekt totiž zrejme chodí po svete so zavretými očami.

Len tak na okraj pre ilustráciu dnešnej masívnej odpadovej osvety použijem príklad z prostredia mesta Trnava. V tomto meste začiatkom kalendárneho roka 2012 dostali jeho obyvatelia informatívne letáky o separovaní a vývoze odpadu. Bolo ich vytlačených 25 000 kusov. Dokonca aj samotná radnica prispela na vytlačenie letákov v sume 1 000 Eur. To nie je všetko. Podobné letáky dostávajú Trnavčania do svojich schránok viackrát do roka.

Som presvedčený, že aj pri minimálnom úsilí by lyrický subjekt zamenil svoj prívlastok trápne za výstižnejší, napr. efektívne, precízne, poctivé, pravidelné a pod. Možno by tiež stálo za zváženie nabadúce situovať subjekt básne do prostredia niektorého z trnavských sídlisk a pouvažovať, či pohrať sa s psychológiou subjektu a jej prípadnými zmenami vplyvom prostredia a aktivity mestského zastupiteľstva alebo občianskych aktivistov.

Ďalšou problematickou časťou tohto výroku je mylná predstava, že triedenie odpadu nič nezachráni. Toto tvrdenie takisto nie je v najlepšom poriadku. Je predsa dobre známe, že 1 tona zberového papiera zachráni až 17 stromov, taktiež, že ak sa vráti do sklárne 1 milión sklenených fliaš a pohárov, ušetrí sa pri výrobe nových výrobkov až 300 ton sklárskeho piesku, 1000 ton sódy, 60 ton vykurovacieho oleja, 0,76 mil. m³ zemného plynu a mnoho elektrickej energie, ďalej, že z recyklovaných PET fliaš sa vyrábajú odevy a aj to je známe, že recykláciou 1kg železného šrotu sa ušetrí 2 kg uhlia, 4 kg železnej rudy, 4 min. a 20 sek. práce. Takto by sme mohli pokračovať ďalej. Preto jednoznačne platí, že triedenie odpadu môže prispieť k záchrane, resp., ako je uvedené zopár riadkov vyššie, úspore, napr. práce, zemného plynu, vykurovacieho oleja, železnej rudy a pod. Preto by bolo vhodné pôvodné stanovisko „*Trápne triedenie odpadu ktoré nič nezachráni*“ preformulovať napríklad nasledovne: „*Precízne triedenie odpadu prispieva k šetreniu prírodných zdrojov*“, alebo jednoducho takto „*Recykláciou 1 kilogramu železného šrotu sa ušetrí 2 kilogramy uhlia, 4 kilogramy železnej rudy, 4 minúty a 20 sekúnd práce.*“

Teraz sa pustím do druhého výroku, ktorý dokumentuje nezodpovedné správanie lyrického subjektu. Dôvod je prostý, ak niekto vhodí (použijem Želinského výraz) „*humus*“ do nádoby

určenej na plasty, znehodnotí tak celý jej obsah. Zároveň tak zmarí úsilie mnohých iných ľudí. Tu už sa dotýkame nielen ekologických zásad, ale aj tých morálnych a etických. Dodržiavanie kvality separovaného odpadu má veľký význam pre triedenie odpadu. Rovnako je dôležité si uvedomiť, že do kontajnerov nemusia patriť všetky druhy plastov, to závisí iba na danej obci a jej schopnosti recyklovať všetky druhy, alebo len niektoré (najčastejšie sú to PET fľaše). Preto navrhujem prehodnotiť aj toto stanovisko. Upravené by mohlo vyzeráť napríklad takto: „*Do kontajneru určeného pre plast hodím vždy iba plasty, lebo pokiaľ je do zberných nádob umiestnený aj zmiešaný odpad, môže dôjsť k znehodnoteniu celého obsahu zberného vozu*“.

Domnievam sa, že na záver, namiesto zbytočných rozbuje-
ných rekapitulácií, postačí iba znovu uviesť obe sporné stanovis-
ká po úprave.

Precízne triedenie odpadu prispieva k šetreniu prírodných zdrojov.

Do kontajneru určeného pre plast hodím vždy iba plasty, lebo pokiaľ je do zberných nádob umiestnený aj zmiešaný odpad, môže dôjsť k znehodnoteniu celého obsahu zberného vozu.

Gesamkunstwerk TTSK

Tibor Mikuš: ARTefakTTSK

GJK v Trnave, 3. januára – 31. decembra 2013

Galéria Jána Koniarka v Trnave opäť ožije nekonvenčným umením. V súčasnosti vrcholia prípravy najnovšieho projektu galérie. Je všeobecne známe, že galéria dlhodobo stagnuje. Z galérie takmer vymizli návštevníci a hovorí sa o problémoch so zostavením výstavného plánu na budúci rok.

Deň 3. január 2013 však bude znamenať koniec všetkým problémom. Práve 3. januára o 18:00 hod sa bude konať oficiálne otvorenie rok trvajúceho projektu predsedu Trnavského samosprávneho kraja Tibora Mikuša s názvom *ARTefakTTSK*.

Tibor Mikuš sa z pozície toho najpovolanejšieho rozhodol prakticky vyriešiť všetky základné problémy, sužujúce galériu. Angažuje sa na poli umenia v dvojakej úlohe – ako umelec a ako verejný činiteľ. O čo ale pôjde v projekte *ARTefakTTSK*? Priestory galérie sa stanú novým domovom i pracoviskom Tibora Mikuša. V rámci projektu sa rozhodol opustiť svoj doterajší domov v Suchej nad Parnou a aj priestory kancelárie. Svoj život na najbližší rok zasväti galérii. Z galérie nebude počas tohto obdobia vychádzať a celý jeho osobný i profesijný život bude prebiehať výhradne v týchto, pre verejného činiteľa, neštandardných priestoroch.

Už na prvý pohľad ide o veľmi zriedkavý, no zaujímavý a mnohvrstevný počin, na ktorého jednotlivé vrstvy sa bližšie pozrieme v nasledujúcej časti textu.

Prv než sa do toho pustíme, uveďme ešte jednu informáciu, svedčiacu o altruistickom duchu celej tejto performancie. Tibor Mikuš totiž ohlásil, že sa na najbližší rok vzdáva platu, vyplývajúceho z jeho funkcie a tieto financie sa použijú na nákup školských potrieb pre sociálne znevýhodnené deti z TTSK a budú tiež prerozdeľované medzi sociálne slabšie rodiny. Toto sympatické gesto môžeme chápať aj ako gesto solidarity s „občanmi TTSK“, ako ich sám predseda familiárne nazýva, v neľahkom čase všeobecného uťahovania opaskov.

Teraz už prejdime k jednotlivým významovým vrstvám projektu *ARTefaktTTSK*. Ak sme v úvode spomenuli niektoré z problémov galérie, tak práve tento projekt bude istotne nápomocným pri ich riešení, čo sme vlastne už aj stihli naznačiť. A v akom zmysle môže byť nápomocným? Vezmime si prvý zo súčasných hlavných problémov galérie a tým je výstavný plán na nasledujúci rok. Ako sme uviedli v úvode, *ARTefaktTTSK* trvá celý kalendárny rok 2013 – a razom je po probléme s programom. Druhým problémom je návštevnosť. Azda nebudeme tvrdiť hlúposť, keď povieme, že svojou prítomnosťou bude Tibor Mikuš veľkým lákadlom pre všetkých milovníkov umenia a komunálnej politiky. Navyše, ak sa držíme faktu, že Mikuš nebude z galérie vychádzať, bude to znamenať množstvo pracovných návštev, čo sa logicky premietne aj do celkovej návštevnosti za daný kalendárny rok.

Ďalšou vrstvou je vrstva významovej mnohoznačnosti na úrovni umeleckej komunikácie. V súvislosti s touto akciou môžeme hovoriť o rôznych významových vrstvách. Hlavným stavebným prvkom významu je názov. Ten v sebe nesie viacero kľúčových informácií. *ARTefaktTTSK*. Do očí hneď udrú kapitálky. Tie tvoria dve samostatné jednotky „ART“ a „TTSK“, ktoré môžeme dešifrovať ako „umenie“

(z anglického slova „art“) a „Trnavský samosprávny kraj“ (všeobecne známa skratka TTSK). Mikuš tu jasne vymedzuje priestor svojho pôsobenia. Na jednej strane je to umelecký (alebo ideový) priestor a na tej druhej je to priestor trnavskej samosprávy (politický alebo teritoriálny?). Priestorové vymedzenie zároveň slúži na identifikáciu autorových úmyslov – spojenie umenia a politiky. Autor operuje súčasne na dvoch úrovniach – ako umelec a ako predseda TTSK. Pre celý tento projekt je charakteristická oscilácia medzi dvoma pólmi. Jeden pól je reprezentovaný praktickým významom projektu (riešenie problémov) a druhý vyplýva z umeleckej (so všetkými konotáciami, ktoré so sebou tento prívlastok nesie) podstaty projektu.

Aj pri nasledujúcich úvahách, týkajúcich sa práve onej umeleckej podstaty, budeme vychádzať z názvu. Ten sa dá čítať aj takto: Artefakt TTSK. To môže znamenať Artefakt Trnavského samosprávneho kraja. Artefakt ako umelo vytvorený predmet patriaci Trnavskému samosprávne kraju. Tu sa stretávame so sebaštylizáciou plnou sebaíronie, no zároveň obsahujúcou znepokojujúcu informáciu. Mikuš prirovnáva sám seba k umelo vytvorenému predmetu, ktorý má svojho majiteľa. Relativizuje a problematizuje existenciu jednotlivca prostredníctvom vzťahu k vyššiemu celku. Nivelizuje človeka na úroveň výsledku nejakého procesu. Dôraz sa kladie na artefakt ako na majetok alebo na výtvor Trnavského samosprávneho kraja. Takto sa autor usiluje sprostredkovať trýzeň a utrpenie z existencie verejného činiteľa a upozorňuje na svoju ľudskú podstatu. Tibor Mikuš napína svoj projekt až po okraj existenciálnym napätím, keď si uvedomuje, že je do svojej funkcie volený obyvateľmi kraja, ktorí ho svojou voľbou, takpovediac, vytvárajú. Človek ako výsledok sociálneho

procesu je takisto veľmi zaujímavá interpretačná rovina tohto projektu. Tento proces sa tu primárne chápe politicky (volebný systém). Mikuš sa stal predsedom TTSK na základe výsledku volieb – jeho pozícia vyplýva z procesu, určujúceho jeho ďalšie bytie – bytie predsedu. Autor sa usiluje sprostredkovať vlastné vedomie seba samého ako výsledku sociálneho konsenzu a práve týmto vedomím sa vymaňuje z neosobnej determinovanosti onoho sociálneho konsenzu a vytvára existenciálne napätie.

Zdá sa, že projekt je aj praktickou realizáciou autorových ideí a povinností ako verejného činiteľa, no prináša tiež špecifickú informáciu, dotýkajúcu sa oblastí morálky, etiky a ontológie. Autor prakticky analyzuje procesy fungovania systému, vďaka ktorému sa dostal do svojej funkcie.

Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že o umení v tomto prípade musíme hovoriť iba v súvislosti s politikou resp. o politike iba v súvislosti s umením, lebo práve cez politiku sa prepracujeme k umeniu. Tento projekt tiež musíme vnímať ako politicky angažovaný. Preto môžeme hovoriť o umelecky angažovanom politickom projekte. Zvyčajný pojem politické umenie je v tomto prípade neadekvátny. Ide tu doslova o vpád politiky do umenia. Samozrejme, v tom najlepšom zmysle slova.

Mikuš sa zatiaľ nikdy neprezentoval ako umelec. Poznáme ho ako odborníka na energetiku, poslanca, predsedu TTSK, publicistu (editoriály v župnom spravodaji Rodný môj kraj) alebo karatistu. Ide o jeho prvý umelecký projekt a navyše nesmierne zaujímavý. Istotne sa oplatí sledovať jeho ďalší umelecký vývoj. Dúfajme však, že nezostane iba pri tomto jednom „artefakte“. Pre autora, ktorý začal svoju umeleckú kariéru týmto grandióznym projektom, je nesmierne dôležité, aby mu nestúpila sláva do hlavy a aby nezaspal na vavrínoch. Existuje dokonca perspektíva predĺženia tohto projektu, čo

môže vyvolať pochybnosti o autorových umeleckých schopnostiach, alebo aj vyvolať otázku, či takéto konanie nepovedie k stagnácii Tibora Mikuša ako umelca.

Úcta k tradíciám, zodpovednosť za budúcnosť

Dokumenty o činnosti pravicovo-oportunistických, antisocialistických a kontrarevolučných síl v ČSSR v rokoch 1968 – 1969

GJK v Trnave, 11. apríla – 28. apríla 2015

Od 11. apríla do 28. apríla 2015 bude mať odborná i laická verejnosť TTSK (ale aj celej Slovenskej republiky) možnosť zhladať výstavu dokumentov, ktoré rozprávajú príbeh o podľej činnosti oportunistických a antisocialistických skupín v ČSSR v rokoch 1968 – 1969. Výstava je vlastne reprízou rovnomennej výstavy z roku 1972 v Západoslovenskom múzeu v Trnave. Hlavnou zmenou je jej lokalizácia do priestorov Kopplovej vily GJK v Trnave. Riaditeľ GJK sa rozhodol pre opätovné zorganizovanie tejto, v minulosti mimoriadne úspešnej, výstavy po dlhých 33 rokoch. Dôvod je pomerne prostý. Pripomenúť si čosi z histórie a v zmysle hesla „*Úcta k tradíciám, zodpovednosť za budúcnosť*“ nadviazať na tradície z obdobia 70. rokov minulého storočia a ďalej ich rozvíjať.

Výstava prezentuje vtedajšie koncepcie ideologického boja medzinárodného imperializmu proti socializmu. Pre vtedajšie imperialistické koncepcie bolo charakteristické upúšťanie od primitívnych foriem antikomunistickej propagandy z obdobia studenej vojny, t. j. od „zatlačovania“ komunizmu pod hrozbou použitia vojenského násillia. Imperialistický západ práve vtedy dospel k názoru, že z taktických dôvodov treba diferencovať ideový a politický boj proti jednotlivým socialistickým krajinám a to podľa ich historických, ekonomických a psychických

zvláštností. K základným taktickým a metodickým princípom vtedy patrili predovšetkým:

- usilovať sa o politické a ideologické zdeformovanie spoločenského vedomia,
- podnecovať nacionalizmus,
- podnecovať a podporovať zmeny, ktoré by viedli k prestavbe politických pomerov v štýle západnej „demokracie“.

Takéto negatívne princípy začali prenikať aj do ČSSR a vyústili do prikrášľovania kapitalizmu a zamlčovaniu jeho vykorisťovateľského charakteru, a to najmä v rokoch 1968 – 1969. Výstava dokumentuje rozkladné aktivity pravicových oportunistov.

Tie boli zamerané hlavne na protinormalizačné kampane.

Protištátne živly organizovali študentské štrajky, demonštrácie, rozličné memorandá a akcie, v ktorých sa odzrkadlili ultimatívne požiadavky oportunistických síl. Vďaka zmenám v Predsedníctve a sekretariáte ÚV KSČ sa podarilo tieto neblahé aktivity zastaviť. Postupne boli z funkcií odvolaní alebo sa svojich funkcií vzdali všetci aktéri protispoločenskej činnosti. Široká verejnosť sa postupne dozvedela, aké bolo skutočné pozadie tzv. obrodného a demokratizačného procesu.

Zorganizovanie podobnej výstavy vôbec nie je spiatočníctvom. Jej poslanstvo je aj dnes živé, aktuálne a aj ona môže prispieť k neľahkému zápasu o pravdu v čase všeobecnej lži, keď sa prekrúcajú historické fakty. V dnešných časoch mediálnej manipulácie a pretvácky, keď aj tie najzjavnejšie klamstvá sa vydávajú za pravdivé a relativizujú skutočné spoločenské hodnoty, je táto výstava svetlom z pochodne prinášajúcej nádej, že pravda ešte môže napokon zvíťaziť, a že naše úsilie, ktoré vkladáme do boja proti beštiálnemu nadnárodnému globálnemu neoliberalnému kapitalizmu, tomu najrýdzejšiemu zlu,

neváhajúcemu vziať na seba akúkoľvek formu od individuálnych prosystémových posluhovačov cez mimovládne organizácie, slúžiace americkým imperialistickým záujmom až po nadnárodné korporácie, vyvážajúce zisk z tých najbiednejších častí planéty Zem, a ktoré sú schopné drancovať už aj na spáleniskách, len aby naďalej mohli hromadiť svetové bohatstvo vo svojich pazúroch poškrvnených nezasychajúcou krvou svojich obetí. Práve preto vítam s nesmiernou radosťou iniciatívu GJK rozprávať príbehy z našich dejín.

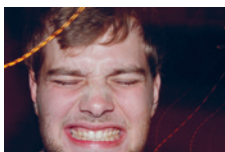

Obsah

- 13 „Ťažko nájsť...“
- 15 Moja bohéma
- 17 Som správny chlapec
- 18 Keď sťažka prehĺta
- 19 Rôzny strih rôzne zdobený
- 20 Trma-vrma
- 21 Semä (insistovať)
- 22 A ty si tu striekaš
- 23 Kolotoč v ústach, za uchom koreň
- 24 Službukonajúci nástroj
- 25 Intenzívne využitie majetku
- 26 Cieľ je veličinou budúcnosti
- 27 Odovzdanosť
- 29 Kamsi sa mi skryl (aranjaka)
- 30 Pokus o marginalizáciu Jakuba Kapičiaka
- 31 Je to také zenové
- 32 Zrádnik komunikácie
- 33 Nadbásnik
- 34 Príspevok k experimentálnej poézii
- 36 Nábřežie Duanja 12. mája 2015
- 37 Utrpenie experimentálneho básnika na Slovensku
- 39 „Ó, smrť! Som tvoj.“
- 45 Pocta Johnovi Cageovi
- 47 Zreteľný moment apatie

- 51 Priestorom seba projekcií
- 60 O neekologickom správaní lyrického
subjektu Dominika Želinského
- 63 Gesamtkunstwerk TTSK
- 68 Úcta k tradíciám, zodpovednosť za budúcnosť

Jakub Kapičiak (1991, Trnava)
po dokončení tejto knihy preležal dva týždne na zápal mozgu.

Intenzívne využitie majetku
Copyright © Jakub Kapičiak, 2016

Vydalo občianskej združenie Literis, Bratislava 2016

Grafická úprava: Juraj Kočár

Jazyková úprava: Terézia Vlčková

Použitá fotografia: Andrej Zacko

Tlač: www.malografia.sk

Vydanie prvé.

Edícia Kloaka.

Všetky práva vyhradené.

ISBN (brožovaná) 978 - 80 - 971502 - 4 - 2

ISBN (pdf) 978 - 80 - 971502 - 5 - 9

Kniha vyšla na vlastné náklady autora v počte 100 kusov.

Cena výtlačku: 6 €

Číslo výtlačku:

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is extremely faint and illegible due to fading and low contrast. Some words are barely discernible, such as "all your songs" and "the side".

[Faint, illegible handwriting on aged paper]